

Też krótka replika na replikę, czyli o różnicy między mniemaniem a domniemaniem

Prof. Sztompka pisze: *można potraktować wymienione przeze mnie skandale z ostatnich lat – potwierdzone zarzutami prokuratury i CBA, wyrokiem TSUE, autentycznymi nagraniami, a w kwestii łamania konstytucji – opiniami najwyższych autorytetów prawnych, jako „osiem nieudokumentowanych pomówień”...*

Moim zdaniem każdy, nie tylko socjolog, powinien przestrzec Czytelnika o istniejącej różnicy pomiędzy opiniami, czyli mniemaniem, a prawdą. Parmenides to oddalenie od prawdy nazwał *doxa*, od greckiego czasownika *dokei moi* – *wyduje mi się, że rzeczywistość jest taka, a taka*, co niekiedy może być prawdą.

Zwolennicy prawdy, czytając o opisanych ośmiu przypadkach, kierują się dwiema powszechnie przyjętymi zasadami:

w przypadku Pana Prezydenta domniemaniem konstytucyjności, a w przypadku pozostałych spraw domniemaniem niewinności. Łatwo jest w ten sposób podzielić odbiorców przekazów wszelkiego rodzaju na tych, którzy wierzą w opinie i uznają je za fakty, a te mogą sobie nie tylko nazywać skandalami, ale i je przeżywać w opisany przez prof. Sztompkę sposób, oraz na tych, którzy stoją po stronie Konstytucji i prawa, a opiniami, które przecież mogą być pomówieniami, nie zwykli się przejmować

Rozróżnienie mniemania i prawdy uważam za podstawę radości istnienia człowieka, polecam wszystkim dyskutantom tekst *Veritatis splendor – Blask Prawdy* – dziesiątą, jak wiemy, encyklikę Papieża Jana Pawła II.

KAZIMIERZ KORUS

członek korespondent PAU
emerytowany profesor UJ

Aletheia i socjologia (K. Korus vs. P. Sztompka)

K. Korus korzysta (PAUza 497) z wątków antycznych w swej polemice z P. Sztompką (PAUza 495). Wszelako informacje historyczne podane przez K. Korusa są wątpliwe. Po pierwsze, bogini w poemacie *O naturze Parmenidesa* nie jest upersonifikowaną *aletheją*, ale działa jako bezimienna Bogini przekazująca prawdę (*aletheia*) – *Aletheia* znalazła się w greckim Panteonie jeszcze przed Parmenidesem. Po drugie, Parmenides rzeczywiście przeciwstawia Prawdę mniemaniu (*doxa*), ale dodaje, że o ile pewność towarzyszy pierwszej, zawodność jest udziałem drugiego. Po trzecie, wprawdzie Parmenides zbudował pojęcie prawdy na użytek swojej koncepcji (bardzo wielorako interpretowanej), ale to Arystoteles określił pojęcie prawdy w sposób, który stał się odniesieniem dla późniejszej filozofii europejskiej. Platon ostatecznie wprowadził kontrast, też obecny u Parmenidesa, pomiędzy pewną (rozumową) *episteme* (wiedzą) i niepewnym, bo empirycznym mniemaniem (opinią). Platon miał problem ze zdefiniowaniem uzasadnionej opinii. Kwestia ta jest dyskutowana do dzisiaj, ale obecnie zdecydowanie przeważa pogląd, że informacje uzyskane i potwierdzone empirycznie są wiedzą.

K. Korus najwyraźniej domaga się, aby socjolog (w tym przypadku, P. Sztompka) przekazywał *episteme* w sensie Parmenidesa i Platona. To jednak polega na nieporozumieniu

dotyczącym natury wiedzy empirycznej, w tym socjologicznej. P. Sztompka krótko zarysował pewną teorię społeczną i w tym kontekście zinterpretował kilka faktów. Dyskwalifikowanie tego jako mniemania przeciwstawianego wiedzy jest fundamentalnym błędem metodologicznym (por. też uwagi P. Sztompki, M. Kuli i S. Kowalskiego w PAUzie 498). Jedyną uwagę szczegółową K. Korusa, dotyczącą znaczenia 38% absencji wyborczej, w której to puli mieszczą się chorzy i izolowani, wygląda na typowe mniemanie, zważywszy, że jedni i drudzy należą do pozostałych 62%.

Nie wykluczam, że czcigodna *Aletheia* kierowała K. Korussem w negatywnej ocenie stwierdzeń (mniemań, jak powiada krytyk) P. Sztompki jako sterowanych polskojęzycznymi mediami. Taka dyskwalifikacja czyichś poglądów przypomina niegdyśiejsze kondemnacje pod adresem słuchaczy Wolnej Europy czy Głosu Ameryki, też czynione w imię Prawdy i Jedynej Wiedzy. Cóż, bywa, że metody pozostają, natomiast wektory się zmieniają. I ja mam propozycję dla władz PAU. Może podyskutować o kwestiach podniesionych w polemice wokół artykułu prof. Sztompki nie tylko w PAUzie. Chętnie wezmę udział w takiej debacie – mam nadzieję, że prof. Korus nie odmówi swej partycypacji.

JAN WOLEŃSKI

WSIZ Rzeszów
członek czynny PAU

PRZYSZŁY TYDZIEŃ
W PAU

Konferencje, Sesje, Imprezy...